

A Nemzeti Közszerolati Egyetem tájékoztatója a közgazgatási alapvizsga követelményrendszeréről

A Közgazgatási Továbbképzési Kollégium a közgazgatási alapvizsgáról és ügykezelői alapvizsgáról szóló 174/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdésben kapott felhatalmazása alapján 2023. március 15-től a közgazgatási alapvizsga

követelményrendszerét

az alábbiakban állapítja meg.

1. modul: Alkotmányos és jogi alapismeretek

A modul célja, hogy a vizsgázó megismerje egyrészt az állam, az államhatalom és az államszervezet működésének alapvető fogalmait, a közhatalommal, illetve annak gyakorlásával kapcsolatos alkotmányos alapelveket, másrészt a közhatalmi berendezkedés elemeit, a társadalmi viszonyokat alapjaiban meghatározó szabályozás forrásait. A modul felkészíti a vizsgázókat az Alaptörvény alkalmazására.

1.1. Alkotmányos ismeretek

Az almodul célja, hogy a vizsgázó megismerje a jog és a jogrend fogalmát, a politikai rendszer és az állam fogalmi ismérveit, az állam és a népszuverenitás fogalmát, összetevőit. A vizsgázó legyen képes értelmezni az Alaptörvény fogalmát, ismerje annak rendeltetését, szabályozási tárgyköreit. A vizsgázó legyen képes meghatározni az alkotmányosság tartalmi követelményeit adó főbb alapelveket, legyen tisztában a népszuverenitás, a népképviselés, a hatalmi ágak megosztása, a jogegyenlőség, jogállamiság alapfogalmaival, valamint ismerje az emberi jogok rendszerét. Mindemelllett legyen ismerete a közvetlen és közvetett hatalomgyakorlás módozatairól és az olyan alapvető alkotmányos jogintézményekről, mint a választójog, a végrehajtó hatalom felelőssége a törvényhozás előtt, vagy a bírói függetlenség.

1.2. Államszervezet

A vizsgázó ismerje a magyar közhatalmi berendezkedést, képes legyen értelmezni az alkotmányos alapelvek megvalósulásának egyes vetületeit az államszervezetben, lássa át az államhatalmi ágak megosztásának és egyensúlyának megjelenését a magyar közhatalmi berendezkedésben, meg tudja határozni a közhatalmi szervek helyét az államhatalmi ágak rendszerében, és ismerje azok alkotmányos jogállását, egymáshoz való viszonyát.

A vizsgázó legyen tisztában a közhatalmi szervek főbb feladat- és hatásköreivel, szervezeti felépítésével és alapvető működési elveivel, az azoknál főbb tisztséget betöltők szerepével, jogállásával.

1.3. Jogi szabályozás

A vizsgázó ismerje a jogforrástan alapfogalmait, a jogforrásokkal kapcsolatos legfőbb elveket a jogforrási hierarchia és a jogszabályok kötelező ereje, a jogszabályok érvényessége és hatályossága területein.

A vizsgázó hazánk jogforrási rendszerét illetően tudjon különbséget tenni a belső, nemzeti jogforrások, a közösségi jog forrásai, valamint a nemzetközi jog forrásai között. A vizsgázó ismerje az említett jogforrások alapvető hatásmechanizmusát a magyar jogrendszerben, és igazodjon el a jogforrások egymáshoz való viszonyát rendező főbb elveket illetően, valamint ismerje az erre vonatkozó alaptörvényi rendelkezéseket.

2. modul: Közigazgatási alapismeretek

A modul céljaként a vizsgázó megismeri a magyar közigazgatás szervezetrendszerét alkotó közigazgatási szervek főbb ismérveit, a közigazgatásban foglalkoztatott személyekre vonatkozó jogi és hivatásetikai szabályokat, az egyes közigazgatási szervek által gyakorolt hatósági hatáskörök során követendő eljárás általános szabályait, továbbá az említett kérdéskörök egészét átfogó közigazgatási jog jellemzőit. A modul ismereteinek elsajátításával a vizsgázó megismeri a közigazgatás-fejlesztési stratégia célrendszerét és beavatkozási területeit.

2.1. A közigazgatás intézményrendszere és jogi alapfogalmai

Az almodul céljaként a vizsgázó megismeri a közigazgatás szervezetrendszerét és annak két fő szervtípusára, az államigazgatási szervekre és a helyi önkormányzatokra vonatkozó legfontosabb sajátosságokat. A vizsgázó megismeri a közigazgatás és az államigazgatás fogalmát, továbbá csoportosítani tudja a közigazgatásban működő szerveket. A vizsgázó képes lesz elhatárolni egymástól a központi igazgatás egyes szervtípusait, megismeri a kormány és a minisztériumok belső szerkezetét, tisztában lesz a helyi igazgatási szervek legfontosabb jellemzőivel, be tudja mutatni a fővárosi és vármegyei kormányhivatal, illetve a járási hivatalok szervezetét és főbb feladatait.

A vizsgázó elsajátítja a helyi önkormányzatok szervezeti felépítését, és legfontosabb feladatait.

2.2. Közszolgálat

Az almodul bemutatja a közigazgatás személyi állományára vonatkozó jogi szabályozás alapjait, különösen a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény, a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény legfontosabb rendelkezéseit, segítve a vizsgázót a jogállására vonatkozó szabályok megismerésében. A vizsgázó képes lesz elkülöníteni egymástól a közférában dolgozók egyes csoportjait (kormánytisztviselők, köztisztviselők).

A vizsgázó megismeri a közszolgálati személyügy megújításával kapcsolatos kormányzati törekvéseket; képes lesz elhatárolni a kormányzati szolgálati és közszolgálati jogviszonyt más, munkavégzésre irányuló jogviszonyoktól (különösen a munkaviszonytól).

A vizsgázó a tananyag elsajátítása révén tisztában lesz a kormányzati szolgálati és a közszolgálati jogviszony egyes elemeivel, saját jogaival, kötelezettségeivel, különösen az alkalmazási feltételekkel, a jogviszony létrejöttével, az összeférhetlenségi szabályokkal, a jogviszony módosításával és megszüntetésével, az előmenetellel, a munka- és pihenőidővel, a díjazással, valamint a fegyelmi és anyagi felelősségével.

2.3. Közszolgálati hivatás-etika

Az almodulban a vizsgázó elsajátítja a hivatás betöltéséhez szükséges alapvető etikai ismereteket és magatartási szabályokat, valamint ismeretet szerez azok be nem tartásának következményeiről.

Az almodulhoz tartozó alapfogalmak (etika, hivatás-etika, korrupció, integritás), valamint a hazai normák és a nemzetközi (Európa Tanács és az Európai Unió) közigazgatási hivatás-etikai ajánlások tartalmi elemeinek megismerése és vizsgálata által a vizsgázó elsajátítja a helyes hivatali magatartás és kultúra alapismereteit.

Az almodulban a vizsgázó megismeri az érték-központú munkavégzés alapjait, az etikai kódexek jelentőségét és tartalmi elemeit, továbbá sajátosságainak segítségével megismeri a hivatás-etika jogszabályi-szabályozási hátterét és annak nemzetközi vetületét, továbbá képes felismerni a korrupciós kockázatokat és jelenségeket. Az integritásszemlélet vizsgálata által a feddhetetlen hivatali magatartás elemeit, eszközeit és azok kezelésére vonatkozó alapismereteket sajátítja el.

2.4. Közigazgatási jogalkalmazás és hatósági eljárás

Az almodul célja, hogy a vizsgázó képes legyen értelmezni a jogalkalmazás fogalmát, annak jellegzetességeit, és tisztában legyen annak jelentőségével. Cél továbbá, hogy a vizsgázó meg tudja különböztetni a közigazgatási és a bírói jogalkalmazást. Szerezzen átfogó ismereteket a közigazgatási jogalkalmazásról, annak jelentőségéről, az abban részt vevő szervek működéséről, egymáshoz való viszonyáról, megismerve ezáltal az államot megtestesítő közigazgatási szervezetrendszer közhatalmi funkcióját.

Az almodul célja továbbá, hogy a vizsgázó megismerje a közigazgatási hatósági eljárás fogalmát és rendszerezett áttekintést kapjon a közigazgatási hatósági eljárás menetéről, legfontosabb szabályairól. A vizsgázó így képessé válik a közigazgatási hatósági eljárás fogalmának, szakaszainak, valamint a közigazgatási hatósági jogviszony jellemzőinek bemutatására.

A vizsgázónak ismernie kell az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény legfontosabb szabályait: az alapvető rendelkezéseket, az elsőfokú eljárást, a jogorvoslati eljárásokat és a végrehajtási eljárást.

2.5. A közigazgatás-fejlesztés stratégiai keretei

Az almodul céljaként a vizsgázó megismeri a közigazgatás fejlesztésének indokait és irányait, valamint végrehajtásának feltételrendszerét. Ennek keretében a vizsgázó a közigazgatás-fejlesztés elmélete és gyakorlata tekintetében megismeri a közigazgatási változások természetét, módszereit, képes lesz a reform és az innováció elhatárolására. A vizsgázó képes lesz bemutatni a közigazgatási stratégiaalkotás főbb mozzanatait.

Az aktuális közigazgatás-fejlesztési stratégia vonatkozásában a vizsgázó megismeri a stratégia tervezési kereteit és alapelveit (időtáv, fókusz stb.). Tisztában kell lennie a stratégia helyzetértékelésének legfontosabb megállapításaival a SWOT-elemzés logikai felosztása (erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek) szerint.

A vizsgázó megismeri az aktuális közigazgatás-fejlesztési stratégia jövőképét, a stratégiai célokat, valamint a beavatkozási területeket és azok illeszkedését a célrendszer elemeihez.

A vizsgázónak képesnek kell lennie arra, hogy eligazodjon az egyes közigazgatás-fejlesztési beavatkozások célrendszerhez illeszkedése kapcsán.

3. modul: Európai uniós alapismeretek

A modul célja, hogy annak elsajátításával a vizsgázó képes legyen eligazodni az európai uniós intézmények rendszerében, és ismerje meg az integrációs folyamat leglényegesebb alapvonalait, továbbá tudja pozicionálni Magyarországot, mint az Európai Unió tagját.

A vizsgázó ismerje meg az uniós jogi terminológiát, értse meg az Európai Unió jogrendjének sajátosságait és az uniós jogi aktusok, valamint a magyar jogrendszer egymáshoz való viszonyát.

3.1. Az Európai Unió fejlődése és intézményrendszere

A vizsgázó ismerje meg az európai integráció fejlődéstörténetének legkiemelkedőbb mozzanatait, amely képessé teszi arra, hogy átfogóan és a mindennapok részeként tekintsen az Európai Unióra. A vizsgázó szerezzen ismereteket az EU intézményeiről, legfontosabb tanácsadó és egyéb szerveiről, mindezek működéséről. Legyen tisztában a Tanács soros elnöki intézményével, valamint az uniós polgársággal együtt járó legfontosabb jogosultságokkal.

3.2. Az Európai Unió jogrendszere

A vizsgázó ismerje a nemzeti és az uniós jogrendszer alapvető és lényeges különbségeit, illetve az azok közötti viszonyrendszert. A vizsgázó legyen képes definiálni a jogharmonizációs kötelezettséghez kapcsolódó legfontosabb fogalmakat, és felvázolni a nemzeti szervek azzal kapcsolatos legfontosabb feladatait. A vizsgázó sajátítsa el, hogy melyek az elsődleges és másodlagos jogforrások, valamint legyen képes bemutatni azok fő jellemzőit.

4. modul: Gazdálkodási és pénzügyi alapismeretek

A modul célja, hogy a vizsgázó elsajátítsa az állam működéséhez kapcsolódó legalapvetőbb gazdasági, pénzügyi kérdéseket: megismerkedjen a legfontosabb közgazdaságtani, pénzügyi alapfogalmakkal, alapösszefüggésekkel, értse a nemzetgazdaság és az államháztartás működése közötti összefüggéseket, tisztában legyen az államháztartás felépítésével, működésének alapvető szabályaival.

4.1. Pénzügyi alapismeretek

Az almodul bemutatja a legfontosabb közgazdasági alapfogalmakat (nemzetgazdaság, gazdasági folyamatok, a gazdasági teljesítmény mérése, adósság fogalma). Az almodul megismerteti az állam nemzetgazdaságban betöltött szerepét, a monetáris és a fiskális politika céljait, valamint eszközeit.

A vizsgázó képessé válik megszerezni és jellemezni a nemzetgazdasági szereplőket, és ismeri a gazdasági teljesítményt jelző legfontosabb mutatószámokat.

A vizsgázó értelmezni tudja az állam nemzetgazdaságban betöltött szerepét, a gazdaságpolitika céljait, ismeri legfontosabb területeit, képes meghatározni a költségvetési politika cél- és eszközrendszerét, megismeri az államháztartási hiány, illetve az államadósság fogalmát.

A vizsgázó az almodul elsajátításával képes lesz bemutatni a monetáris politika cél- és eszközrendszerét, és képes lesz felvázolni a pénzügyi közvetítőrendszer funkcióját, résztvevőit, működésének alapvető jellemzőit.

A vizsgázó tisztában lesz a Magyar Nemzeti Bank jogállásával, fő feladataival, a hitelintézetek alapvető jellemzőivel és a pénzügyi vállalkozások legfontosabb csoportjaival.

4.2. Államháztartási és költségvetési gazdálkodási alapismeretek

Az almodul elsajátításával a vizsgázó képes lesz az államháztartás fogalmának meghatározására, fel tudja sorolni az államháztartás alrendszereit, képes bemutatni azok szereplőit, valamint az alrendszerek bevételeit és kiadásait.

A vizsgázó tisztában lesz a központi és helyi költségvetés elkészítésének alapvető szabályaival. A vizsgázó be tudja mutatni a nemzeti vagyon elemeit, a tulajdonosi jogokat gyakorló szervezeteket és a nemzeti vagyonnal való gazdálkodás elveit, legfontosabb feladatait. A vizsgázó megismeri az állami vagyon és az önkormányzati vagyon fogalmát.

A vizsgázó definiálni tudja a költségvetési szerv fogalmát, megismeri a költségvetési szervek típusait, valamint a költségvetési szervekkel kapcsolatos szabályokat, és képes az államháztartási kontroll rendszerének bemutatására.

5. modul: Információbiztonság és adatvédelem

A modul tartalmán keresztül a vizsgázó megismeri az adatvédelem, az információszabadság és az információbiztonság jogi kereteit és főbb fogalmait.

5.1. Adatvédelem

Az almodul célja, hogy a vizsgázó megismerje a személyes adatok védelmének és a közérdekű adatok nyilvánosságának jelentőségét, a jogi szabályozás alapfogalmait és az adatkezelés szabályait.

A vizsgázó megismeri a személyes adatok védelméhez való jog születését, tisztában lesz a hazai adatvédelem jogi kereteivel, ismeri a jogszerű adatkezelés jellemzőit.

5.2. Információszabadság

Az almodul célja, hogy a vizsgázó megismerje az információszabadság jogi kereteit és korlátait, definiálni tudja a közfeladatot ellátó személyek, valamint a magánszféra (gazdasági vállalkozások) adatai nyilvánosságának határait, fel tudja sorolni a főbb nyilvántartásokat.

5.3. Információbiztonság

A vizsgázó elsajátítja a minősített adatvédelem jogi alapjait, a minősített adatok fajtáit, a minősítési szinteket, a kármértékalapú minősítési rendszer lényegét és az alkalmazható érvényességi időket. A vizsgázó megismeri a minősített adatok védelmének személyi, fizikai, adminisztratív és elektronikus biztonsági feltételeit.

A vizsgázó tisztában lesz a minősített adatok büntetőjogi védelmével, az adatkezelési és a rendszerengedély, valamint az iparbiztonsági ellenőrzés fogalmaival és a minősített adatok hatósági felügyeletének tartalmával.

6. modul: Közigazgatási szervezetek működése

A modul célja, hogy a vizsgázó átfogó ismereteket szerezzen a közigazgatási szervezetek működéséről, ehhez kapcsolódóan megismerkedjen a közigazgatási szervezetek legfontosabb belső jellemzőivel és a külső környezet tényezőivel, valamint értelmezni tudja a közigazgatás fejlesztését befolyásoló főbb trendeket. A modul elsajátításával a vizsgázó képes lesz értő módon használni a vezetéshez és a vezetői feladatokhoz kapcsolódó alapfogalmakat. A modul fontos célja továbbá, hogy összegezze a folyamatszempléletű működés főbb koncepcióit és jelentőségét a közigazgatás szervezeteiben, valamint átfogó képet nyújtson a folyamatok informatikai támogatásának lehetőségeiről és az e-közigazgatás fontosabb jellemzőiről.

6.1. Közigazgatás szervezetelméleti megközelítésben

Az almodul célja, hogy a vizsgázó megismerje a szervezet fogalmát, valamint képes legyen értelmezni a bürokratikus szervezetek előnyeit és hátrányait. A vizsgázó az almodul elsajátításával rendszerezni és jellemezni tudja a közigazgatási szervezetek szűkebb és tágabb környezetének legfontosabb tényezőit. A vizsgázó ismereteket szerez az Új Közzolgálati Menedzsment irányzat történetéről és fő céljairól, és képes lesz megnevezni legfontosabb módszereit, eszközeit és az irányzattal szemben megfogalmazott kritikai észrevételeket. A vizsgázó képes lesz megnevezni az európai közigazgatás-fejlesztési irányzatokat.

6.2. Vezetői feladatok a közigazgatásban

Az almodul célja, hogy a vizsgázó értő módon használja a vezetés alapfogalmait, valamint rendszerezni és jellemezni tudja a vezetés főbb feladatait. Képes legyen meghatározni a stratégiaalkotás, a szervezés, a személyes vezetés és a kontrollfunkciók tartalmát, kitérve a közigazgatást jellemző sajátosságokra.

A vizsgázó a stratégiaalkotás kapcsán képes lesz érvelni a stratégiaalkotás szükségessége mellett a közigazgatásban, valamint megismeri a stratégiaalkotás folyamatát, lehetséges szintjeit és időtávját.

A vizsgázó a szervezési feladatokhoz kapcsolódóan értő módon használja a munkamegosztás, a hatáskörmegosztás, a hierarchia, a szolgálati út fogalmát, valamint képes lesz rendszerezni és röviden jellemezni a koordinációs eszközöket.

A vizsgázó megismerkedik a személyes vezetés jelentőségével, ezen belül a motiváció fontosságával és a szervezeti kommunikáció főbb csatornáival.

A vezetők kontrollfunkciója kapcsán a vizsgázó képes lesz értelmezni és példákkal illusztrálni a szervezeti teljesítmény főbb építőelemeit, valamint felsorolni a teljesítménymérést lehetővé tevő legtipikusabb mutatószámokat, indikátorfajtákat és a jó mutatószámok kialakításához szükséges fontosabb elvárásokat.

6.3. Közigazgatási szervezetek működési folyamatai

Az almodul célja, hogy a vizsgázó átfogó képpel rendelkezzen a közigazgatási szervezetek folyamatairól, illetve a folyamatorientált működés és irányítás alapjairól. Cél, hogy a vizsgázó értse és definiálni tudja a folyamat, a folyamatszervezés és az értéklánc fogalmát.

A vizsgázó legyen képes felsorolni egy közigazgatási szervezet fő folyamatait, példákkal illusztrálni az irányítási, az alap-, a támogató és a szervezeteken átívelő fő folyamatokat.

A vizsgázó sajátítsa el a közigazgatási szervezetek alapfolyamatainál alkalmazható legfontosabb csoportosítási, kategorizálási lehetőségeket, értse a front office / back office megkülönböztetést, valamint az élethelyzet alapú megközelítés lényegét.

A vizsgázó ismerje a folyamathierarchia fogalmát. Elvárás, hogy a vizsgázó a tananyag révén tekintse át, ismerje meg a folyamatok ábrázolásának, leképezésének néhány gyakorlati formáját.

A vizsgázó legyen képes bemutatni az e-közigazgatás fejlődésének, a folyamatok elektronizálásának fő szakaszait és formáit, valamint az ezektől várható előnyöket.

A tananyag rövid áttekintést ad a közigazgatási folyamatok újraszervezése kapcsán releváns hazai fejlesztési prioritásokról, módszertani irányokról.

7. modul: Nemzetpolitika

A vizsgázó rendelkezzen átfogó ismeretekkel a külhoni magyarságot érintő kihívásokról, a nemzetpolitika alaptörvényi kereteiről, a nemzetpolitika cselekvési területeiről, a magyar-magyar kapcsolattartás szervezetrendszeréről.

7.1. A nemzetpolitika elvi keretei

A vizsgázó szerezzon ismereteket a nemzetpolitika Alaptörvényben rögzített elvi kereteiről, valamint ismerje meg a Nemzeti Összetartozás melletti tanúságtételről szóló 2010. évi XLV. törvény célját.

7.2. A nemzetpolitika cselekvési területei

A vizsgázó ismerje meg azokat a feltételeket, amelyek segítik a nemzetpolitika stratégiai és szakpolitikai céljainak elérését. A vizsgázó tudja értelmezni a nemzetpolitikát támogató szellemi, külpolitikai és gazdasági viszonyrendszert, legyen tisztában azokkal a támogatási lehetőségekkel, amelyekkel a külhoni magyar közösségek oktatási-kulturális feladataikat biztosítják, ismerje a határon túlra irányuló támogatások koordinálását végző szervezetet. A vizsgázó legyen képes bemutatni az egyszerűsített honosítási eljárás jogintézményét.

7.3. A magyar-magyar kapcsolattartás fórumai

A vizsgázó ismerje a nemzetpolitikát alakító legfontosabb szervezetek feladatrendszerét, képes legyen ezek bemutatására. A vizsgázó tudjon különbséget tenni az Országgyűlés által működtetett nemzetpolitikát alakító bizottságok és a magyarországi és külhoni magyar párbeszéd intézményes, konzultatív fórumai között.